3. Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи. – 2006. – 402 с.

4. Шишов С. Е., Кальней В. А. «Мониторинг качества образования в школе». – М.: Российское педагогическое агентство, 1998. – 354 с.

Вернер О.Ю.
вчитель початкових класів,
Харківська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 52

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАУРОЧНІЙ РОБОТІ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Патріотизм, як моральна основа життєздатності держави, виступає сьогодні в якості важливого внутрішнього мобілізуючого ресурсу розвитку суспільства, активної громадянської позиції особистості, готовності її до самовідданого служіння своїй Вітчизні. Як соціальне явище, патріотизм є основою існування та розвитку націй і державності. Дуже важливо почати прищеплювати дитині любов до Батьківщини, країни, свого народу з раннього дитинства. Патріотизм є однією з важливих рис сучасної розвиненої особистості. В умовах становлення української держави патріотичному вихованню належить пріоритетна роль. Про це свідчать державні документи: Указ президента «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян», «Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української держави», «Концепція патріотичного виховання учнівської молоді» тощо.

Сьогодні важливо відтворити в українському суспільстві почуття істинного патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінності, сформувати в молоді громадянсько-активні,соціально значущі якості, які вона зможе проявити в усіх видах діяльності і, перш за все, пов’язаних із захистом інтересів своєї родини, рідного краю, народу та Батьківщини,реалізації особистого потенціалу на благо української держави. В різні часи та епохи в усіх цивілізованих державах сім я, школа,суспільство ставили перед собою завдання – виховати громадянина, патріота своєї країни.

Проблема патріотичного виховання підростаючого покоління піднімалась у працях педагогів минулого, таких як М. В. Ломоносов, К. Д. Ушинський, Н. А. Добролюбов, В. Г. Бєлінський та ін. Вони акцентували увагу на вихованні свідомих громадян, які б були здатні відстоювати інтереси держави, любили свою Вітчизну. Сучасні вчені педагоги також займаються визначенням понять «патріотизм», «патріотичне виховання». Дослідження проблеми патріотичного виховання школярів ґрунтуються на фундаментальних працях у галузі національної системи виховання, концептуальних положеннях національної освіти та виховання (А. Алексюк, І. Бех, О. Вишневський, Т. Усатенко тощо).

В наш час актуальність патріотичного виховання молодших школярів перш за все пов'язана з неперервним потоком негативної інформації, яка оточує дитину і часто підриває в неї віру і любов до свого народу, своєї країни.

Завданнями патріотичного виховання молодших школярів є: формування уявлення про оточення людини, вміння вести себе в суспільстві відповідно до загальноприйнятних норм; виховування почуття самоповаги через добрі вчинки, любов і повагу до сім'ї та друзів, почуття поваги до старших; виховування любові до малої батьківщини через інтерес до сімейної історії та її традицій, поваги до минулого та сучасного країни, а також виховання почуття відповідальності за її майбутнє.

В початковій школі з цими завданнями можна справлятися через ігри та захоплюючі позаурочні заходи, доступні для розуміння дітей, що і є головною особливістю патріотичного виховання молодших школярів. Основними заходами, які спрямовані на формування патріотизму, є класні години, ділові ігри, зустрічі з ветеранами, бесіди, вікторини, конкурси-огляди, виставки, поїздки, колективні творчі справи, походи, змагання, екскурсії, знайомство з історичним минулим малої батьківщини, її традиціями, фольклором, звичаями українського народу тощо.

При організації патріотичного виховання учнів учитель в своїй діяльності має керуватися ефективними принципами послідовності та поетапності: любов до батьків, рідної домівки, до рідних та близьких; виховання поваги до літніх людей, прищеплення дітям традицій народу, прагнення пам'ятати загиблих воїнів; любов до Батьківщини, охорона навколишнього середовища. Вважається, що людина є захисником своєї Вітчизни, через те її любов, турбота і збереження своєї Батьківщини, формування почуття патріотизму, поваги та симпатії до інших народів, гордості за державну армію, бажання служити своїй Вітчизні повинні бути спрямовані на виховання патріота сучасної держави.

Патріотичне виховання учнів початкової школи повинно здійснюватися за наступними напрямками діяльності: формування духовно-моральних якостей особистості школяра; виховання загальнолюдських, національно-культурних ціннісних орієнтацій, що охоплюють основні аспекти соціокультурного життя і самовизначення особистості; виховання правової культури, вивчення державної символіки, історії рідної країни; формування соціально-активної позиції учнів; надання допомоги школярам у соціальній адаптації (соціалізація), формування в них комунікативних навичок, здатності до саморозвитку; посилення значущості дозвільного компонента, створення умов для самовираження дітей в системі додаткової освіти та позаурочної діяльності. Патріотичні почуття в дітей молодшого шкільного віку не виникають самі, вони є результатом ідейно-виховної роботи сім'ї, школи та позашкільних закладів.

Важливою для виховання патріотичних почуттів молодших школярів є позаурочна виховна робота в якій вчитель має: впливати на почуття, переконання та діяльність вихованців; органічно поєднувати навчальні й виховні завдання, будуючи їх від близького до дальнього; не нав'язувати патріотичні погляди зовні (дитина повинна прийняти їх добровільно, за власною волею та бажанням); залучати до участі у виховній роботі школи

батьків,громадськість, ветеранів війни та праці, народних умільців, представників культури; систематично використовувати елементи народної педагогіки, традиції національного виховання. Як результат проведеної роботи буде доцільним створювати банк творчих робіт учнів молодших класів, музей або куточок історії школи тощо.

Позаурочна виховна робота є більш творчим і відкритим процесом, має широкі можливості у виборі змісту, форм, методів, прийомів, засобів проведення, не регламентована програмами, часом та місцем проведення, в ній яскраво виявляються творчість та ініціатива учнів і вчителя.

Таким чином, позаурочна виховна робота є важливим механізмом об'єднання зусиль школи та родини в патріотичному вихованні молодших школярів, вихованні «свідомого» громадянина, патріота своєї Батьківщини. Патріотизм сьогодні стає нагальною потребою і держави, і кожної особистості, яка своєю активною любов'ю до Вітчизни прагне досягти взаємної любові від неї з метою створення умов для саморозвитку і збереження індивідуальності; і суспільства, яке сприятиме саморозвиткові кожної особистості, становленню її патріотичної самосвідомості на моральній основі.

Список використаних джерел:

1. Бех І. Д. Концепція виховання особистості / І. Д. Бех. – Рідна школа, 1991. – № 5. – С. 40–47.

2. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української держави / Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (72), червень. – 6 с.

3. Коркішко О. Г. Патріотичне виховання молодших школярів: Методичні рекомендації вчителям початкових класів, вихователям груп подовженого дня, організаторам виховної роботи / О. Г. Коркішко. За заг. ред. проф. Сипченка В. І. – Слов'янськ: Видавничий центр СДПУ, 2002. – 38 с.

4. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / В. І. Лозова, Г. В. Троцко. – ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. – Харків: «ОВС», 2002.– 400 с.

5. Матвієнко О. В. Моральне виховання молодших школярів у позаурочній та позашкільній діяльності: Автореф. дис.... канд. пед. наук: 13.00.01 / О. В. Матвієнко. – Національний пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 1999. – 19 с.

6. Погрібний А., Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: Педагогічні концепції. / А. Погрібний, А. Алексюк, О. Вишневський, В. Майборода, П. Кононенко, М. Стельмахович, Т. Усатенко. – К.: Школяр, 1997. – 148 с.